

FÖRELÄGGANDE ENLIGT 58 och 58 d § I LAGEN OM SMITTSAMMA SJUKDOMAR FÖR VISSA KOMMUNER I SATAKUNTA**BAKGRUND**

Genom lagen om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (147/2021) har till lagen om smittsamma sjukdomar bland annat temporärt lagts till paragraferna 58 c–58 h och 59 a–59 e §. Ovan nämnda temporära paragrafer är i kraft till och med den 31 december 2021.

Syftet med den temporära regleringen är bland annat att föreskriva om de förutsättningar under vilka olika tjänster under coronavirusepidemin kan tillhandahållas för kunder och dem som deltar i verksamheten på ett sådant säkert sätt att ny smittspridning kan förhindras så effektivt som möjligt. Dessutom när sjukdomsläget i ett område kräver det kan kommunen eller regionförvaltningsverket som en sekundär åtgärd utöver iakttagandet av allmänna hygienkrav fatta ett beslut i vilket det förutsätts att näringsidkare och andra aktörer vidtar åtgärder för att förhindra närkontakt i kundutrymmen och andra utrymmen som är öppna för dem som deltar i verksamheten. En verksamhetsutövare kan själv ordna sin verksamhet på det sätt som bäst lämpar sig i verksamheten så att närkontakt mellan kunder och deltagare faktiskt kan undvikas. Som sista utväg möjliggör den temporära regleringen också att kommunen eller regionförvaltningsverket för viss tid kan stänga utrymmen för näringsverksamhet eller annan verksamhet som är avsett för kunder eller deltagare. De temporära bestämmelserna reglerar även tillsynen av hur ovan nämnda skyldigheter fullgörs.

Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland har 28.7.2021 med föreläggandet LSAVI/8542/2021 med stöd av 58 § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar förbjudit alla offentliga tillställningar och allmänna sammankomster med över 10 (tio) personer inomhus och alla offentliga tillställningar och allmänna sammankomster med över 50 (femtio) personer i avgränsade utomhusområden inom kommunernas områden i Satakunta.

Inom kommunerna ovan har man enligt beslutet emellertid kunnat ordna offentliga tillställningar och allmänna sammankomster inomhus med över 10 (tio) personer och i avgränsade områden utomhus med över 50 (femtio) personer förutsatt att kunderna eller de som deltar i verksamheten samt sällskap i realiteten har möjlighet att hålla tillräckliga avstånd till varandra och att säkerheten kan garanteras för att förhindra covid-19-smitta.

Föreläggandet enligt beslutet var i kraft under tiden 31.7–15.8.2021.

HÖRANDE

En hörandeprocess hade kunnat äventyra syftet med detta beslut. Den försening hörandet hade medfört skulle ha inneburit betydande olägenheter för människors hälsa och den allmänna säkerheten. Av denna anledning har regionförvaltningsverket med stöd av 34 § 2 mom. 4 punkten i förvaltningslagen (434/2003) inte ordnat något hörande i ärendet.

REGIONFÖRVALTNINGSVERKETS BESLUT OCH MOTIVERING

Föreläggande Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland ålägger med stöd av 58 § och 58 d § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar enskilda näringsidkare och privata juridiska personer att ordna användningen av sådana utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse så att kunder och de som deltar i verksamheten samt sällskap i realiteten kan undvika närkontakt med varandra.

Det här gäller offentliga tillställningar och allmänna sammankomster i vilka det inomhus deltar över 10 (tio) personer och alla offentliga tillställningar och allmänna sammankomster som ordnas i avgränsade utomhusutrymmen i vilka det deltar över 50 (femtio) personer inom följande kommuner i Satakunta: Eura, Euraåminne, Vittis, Kumo, Raumo och Säkylä.

Beslutet gäller bara offentliga tillställningar och allmänna sammankomster, inte andra tillämpningsområden enligt 58 § och 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar. Beslutet gäller enbart näringsidkare och privata juridiska personer, dock inte utövare av förplägnadsverksamhet som avses i 1 § 2 momentet 6 punkten i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet.

I motiveringen till det här beslutet finns det definierat i enlighet med 58 § och 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar vad som avses med aktörer, utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse och där det ordnas offentliga tillställningar och allmänna sammankomster samt närkontakt.

Beslutet är i kraft 16.8.2021–14.9.2021.

Regionförvaltningsverket konstaterar också att undervisnings- och kulturministeriet och Institutet för hälsa och välfärd 31.5.2021 tillsammans har utfärdat en anvisning för att främja hälsosäkerheten. (Bilaga 1)

Riksomfattande styrning

Enligt Institutet för hälsa och välfärd fortsätter den globala covid-19-pandemin och epidemin har åter accelererat också i Finland.

Man har utvecklat vaccin för att förebygga sjukdomen som orsakas av det nya coronaviruset och också i Finland har vaccineringen inletts i slutet av december 2020 i den vaccinationsordning som fastställs i statsrådets förordning (1105/2020). Enligt Institutet för hälsa och välfärd har coronavaccineringarna kommit igång bra i samtliga specialupptagningsområden. Det kommer emellertid att ta tid innan hela Finlands befolkning har fått möjlighet att få vaccinationen. Genom omfattande testning, isolering av insjuknade, spårning av smittkedjor och karantän för exponerade är det möjligt att i viss mån, men inte tillräckligt, förebygga att sjukdomen sprids.

Statsrådet har i sitt principbeslut av den 26 januari 2021 förordat att social- och hälsovårdsministeriet kompletterar handlingsplanen för genomförandet av hybridstrategin. Social- och hälsovårdsministeriet har den 28 januari 2021 skickat ett brev angående kompletteringen av

handlingsplanen till Institutet för hälsa och välfärd, kommunerna, sjukvårdsdistrikten och andra samkommuner samt till regionförvaltningsverken och Valvira (VN/909/2021).

I kompletteringen av handlingsplanen 1/2021 beskrivs tre åtgärdsnivåer som i olika lägen ska förhindra snabb eskalering av epidemin och risk för samhällsspridning i hela landet (social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2021:12). Syftet med åtgärdsåtgärderna är att motverka att epidemin accelererar på nytt och att de nya smittsammare varianterna sprider sig och att på så sätt få mera tid för att genomföra vaccinationerna samtidigt som årstidsväxlingarna medverkar till att bromsa epidemins framfart. Handlingsplanen stöder de regionala åtgärderna för att förhindra spridning av epidemin. Enligt kompletteringen av handlingsplanen är det nödvändigt att de restriktioner på de olika epideminivåerna som gäller i regionerna åtminstone hålls på nuvarande nivå tills omfattningen av virusvarianternas utbredning och effekten av de åtgärder som vidtagits för att förhindra deras spridning har kunnat bedömas.

Den 22 februari 2021 trädde ändringen (147/2021) av lagen om smittsamma sjukdomar i kraft. Till lagen fogades då nya temporära befogenheter för att hindra spridningen av epidemin. De tillfälliga befogenheterna gäller till och med den 30 juni 2021.

Med anledning av lagändringen har ministeriet den 25 februari 2021 uppdaterat del 3 i handlingsplanen samt som bilaga till den ministeriernas tidigare åtgärdsrekommendationer för epidemins olika faser, som gavs den 23 oktober 2020.

Den ovan nämnda kompletteringen av handlingsplanen är fortfarande i kraft som sådan. Dess åtgärdsnivåer 1-3 innehåller nu uppdaterade åtgärdsrekommendationer.

Enligt THL:s riksomfattande lägesrapport för uppföljningen av hybridstrategin av den 17 februari 2021 producerar den av social- och hälsovårdsministeriet tillsatta gruppen för lägesbilder och modeller för covid-19-epidemin varje vecka en lägesrapport om uppföljningen av hybridstrategin. Syftet med rapporten är att genom att följa centrala indikatorer upprätthålla den epidemiologiska och medicinska lägesbilden samt att utarbeta och uppdatera prognoser och modeller för epidemiförloppet. Exempel på indikatorer är förekomsten av covid-19-fall, antalet tester, andelen positiva prov av de undersökta proven, smittkällornas spårbarhet, dödligheten samt antalet patienter som behöver sjukhusvård. Enligt lägesrapporten försämrades det nationella epidemiologiska läget snabbt i november 2020. Under hösten och vintern har läget i olika regioner förändrats snabbt. I månadskiftet november–december konstaterades det dittills högsta antalet fall - över 3100 fall på en vecka. Under december sjönk antalet fall, men började öka igen vecka 3 i januari. Under de senaste fyra veckorna (vecka 3–6) varierade antalet fall per vecka mellan 2300 och 2700. Det konstateras många nya fall både i kända smittkedjor och utanför dem. Virusnet förekommer hos befolkningen överallt i Finland.

Det epidemiologiska läget är för tillfället tudelat enligt THL:s lägesrapport. Trots att man på många orter lyckats bra med att stävja epidemin och att det epidemiologiska läget för närvarande kan verka stabilt i fråga om antalet fall och incidensen, är det fortfarande möjligt att läget plötsligt försämras i hela landet. Massexponeringar som varit starten för omfattande smittkedjor har rapporterats från flera sjukvårdsdistrikt. En del av de nya smittkedjorna skulle eventuellt ha kunnat förhindras om rekommendationerna och restriktionerna hade följts noggrant.

På riksnivå har belastningen på sjukhusvården under de senaste veckorna i sin helhet varit relativt stabil. Trots att behovet av intensivvård har ökat betydligt under de senaste dagarna är

intensivvårdens kapacitet inte hotad på riksnivå. Utvecklingen av behovet av sjukhusvård och förekomsten av allvarliga former av sjukdomen bör noga följas upp. De observationer som presenteras i THL:s lägesrapport betonar betydelsen av en effektiv kontroll av epidemiläget under de kommande veckorna och månaderna även i Finland där läget fortfarande är bra i internationell jämförelse.

Syftet med regionförvaltningsverkets begränsande beslut är att så som det föreskrivs i 1 § i lagen om smittsamma sjukdomar förebygga att sjukdomsläget förvärras. Risken för massexponeringar och för att sjukdomen sprids är särskilt stor i alla situationer med stora folksamlingar där personerna kan råka i närkontakt med varandra.

I handlingsplanen för hybridstrategin är regionförvaltningsverkets metoder uppdelade på så sätt att skyldigheterna och restriktionerna kan skärpas om det visar sig att tidigare åtgärder inte har varit tillräckliga. På epidemins basnivå är de allmänna hygienåtgärderna förpliktande i alla utrymmen avsedda för kunder eller deltagare direkt med stöd av lag. I accelerationsfasen kan myndigheten fatta ett regionalt beslut om att verksamheten ska ordnas på ett sådant sätt att det inte uppstår nära kontakter. I samhällsspridningsfasen kan kommunen eller regionförvaltningsverket stänga lokaler som används för näringsverksamhet eller annan verksamhet och som är avsedda för kunder och deltagare i två veckor.

På det sätt som avses i 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar ska nödvändiga åtgärder alltså vidtas om det är uppenbart att åtgärderna enligt 58 c § och andra åtgärder som redan har vidtagits inte är tillräckliga och om det för att förhindra spridning av covid-19-epidemin när de kriterier som anges i 58 d § i 2 momentet uppfylls är nödvändigt, kan regionförvaltningsverket meddela ett sådant beslut inom sitt verksamhetsområde som förpliktar alla aktörer som nämns i 58 d § i 5 momentet, enligt vilket användningen av utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse ska ordnas så att kunder och de som deltar i verksamheten samt sällskap de facto kan undvika i 58 d § i 4 momentet avsedd närkontakt med varandra.

Det organ som i kommunen eller samkommunen ansvarar för smittsamma sjukdomar kan besluta om lokala eller regionala restriktioner inom sina områden. Regionförvaltningsverket kan besluta om restriktioner om de behövs i flera kommuners områden. Med restriktionerna vill man förhindra att epidemin sprids regionalt eller mer omfattande bland befolkningen och göra det möjligt att återgå till utgångsnivån för epidemin. I epidemins spridningsfas kan de här behöriga myndigheternas beslut om mer omfattande eller striktare regionala rekommendationer eller begränsningar behövas. I 9 § i lagen om smittsamma sjukdomar föreskrivs om kommunens skyldighet att vidta åtgärder för att utreda och bekämpa epidemier. Bestämmelser om kommunens behörighet att besluta om åtgärder vid omfattande smittrisk finns i 58 § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar.

Motivering

Tillämpade bestämmelser

Enligt 18 § i Finlands grundlag har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Det allmänna skall sörja för skyddet av arbetskraften.

Det allmänna skall främja sysselsättningen och verka för att alla tillförsäkras rätt till arbete. Bestämmelser om rätten till sysselsättningsfrämjande utbildning utfärdas genom lag.

Ingen får avskedas från sitt arbete utan laglig grund.

Enligt 6 § i förvaltningslagen ska myndigheterna bemöta dem som uträttar ärenden hos förvaltningen jämlikt och använda sina befogenheter enbart för syften som är godtagbara enligt lag. Myndigheternas åtgärder skall vara opartiska och stå i rätt proportion till sitt syfte. Åtgärderna skall skydda förväntningar som är berättigade enligt rättsordningen.

Enligt 1 § i lagen om smittsamma sjukdomar är syftet med lagen att förebygga smittsamma sjukdomar och spridningen av dem samt deras negativa konsekvenser för människor och samhället.

I 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar bestäms det att när en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom som medför omfattande smittrisk har konstaterats eller med fog kan väntas förekomma, kan det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar inom sin region fatta beslut om att stänga verksamhetsenheter inom socialvården och hälso- och sjukvården, läroanstalter, daghem, bostäder och motsvarande lokaler och förbjuda allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar. En ytterligare förutsättning är att åtgärden är nödvändig för att förhindra spridningen av en allmänfarlig sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig sjukdom. Regionförvaltningsverken kan fatta motsvarande beslut inom sina regioner när besluten behövs inom flera kommuners områden.

Om någon annan än en i 1 mom. avsedd smittsam sjukdom medför omfattande smittrisk kan det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar och regionförvaltningsverket inom sitt område fatta beslut om att läroanstalter och daghem ska stängas, om det är nödvändigt för att förhindra sjukdomsspridning.

Besluten som avses i 1 och 2 momentet meddelas för högst en månad. Åtgärderna ska genast avslutas när det inte längre finns någon smittrisk.

En i 3 mom. avsedd aktör som disponerar över sådana utrymmen inomhus som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse eller sådana med avseende på område och funktion avgränsade utrymmen utomhus som används för syften som riktar sig till kunder eller deltagare och för vars användning för verksamheten i fråga verksamhetsarrangören ansvarar vid en viss tidpunkt ska, för att förhindra spridning av covid-19-epidemin, i sin verksamhet se till att:

- 1) kunderna och deltagarna har möjlighet att rengöra händerna,
- 2) kunderna och deltagarna ges instruktioner om upprätthållande av tillräckliga avstånd, om rengöring av händerna och om andra motsvarande rutiner som förhindrar spridning av smitta och
- 3) rengöringen av utrymmen och ytor effektiviseras utöver vad som någon annanstans föreskrivs om rengöring när det gäller verksamheten i fråga.

I paragrafens 2 moment bestäms det att en i 3 momentet avsedd aktör som disponerar över utrymmen som avses i denna paragraf ska dessutom ordna kundernas och deltagarnas vistelse så att personerna fördelas så glest som möjligt med beaktande av verksamhetens särdrag och placera eventuella kundplatser tillräckligt långt från varandra.

I paragrafens 3 moment föreskrivs om de aktörer som omfattas av skyldigheterna som föreskrivs i paragraf 58 c. Enligt 4-5 momentet i paragrafen gäller skyldigheterna som föreskrivs i 1 momentet dock inte verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet och de får inte hindra rätten till lagstadgade tjänster eller rätten att få sin sak behandlad av en behörig myndighet eller hindra en tjänsteman eller tjänsteinnehavare från att sköta sina tjänsteåligganden.

Enligt 7 momentet i den aktuella paragrafen får närmare bestämmelser om ordnande av möjlighet att rengöra händerna, om instruktioner till kunder och deltagare samt om rengöring av utrymmen och ytor utfärdas genom förordning av statsrådet.

I lagens 58 d § 1 moment bestäms det att om det är uppenbart att åtgärderna enligt 58 c § och andra åtgärder som redan har vidtagits inte är tillräckliga och om det för att förhindra spridning av covid-19-epidemin när de kriterier som anges i 2 momentet uppfylls är nödvändigt, kan regionförvaltningsverket meddela ett sådant beslut inom sitt verksamhetsområde som förpliktar alla aktörer som nämns i 5 momentet, enligt vilket användningen av utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse ska ordnas så att kunder och de som deltar i verksamheten samt sällskap de facto kan undvika i 4 momentet avsedd närkontakt med varandra. En ytterligare förutsättning för regionförvaltningsverkets beslut är att åtgärderna är nödvändiga i flera kommuners områden. Av beslutet ska det framgå att aktören kan fullgöra sin skyldighet genom att begränsa antalet kunder, genom att arrangera kundplatserna eller lokalerna eller på något annat sätt som beaktar verksamhetens särdrag. I beslutet ska det dessutom redogöras för vad som avses med utrymmen som är öppna för allmänheten och utrymmen avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse samt närkontakt. Skyldigheterna enligt ett samtidigt gällande beslut av kommunen kompletterar de skyldigheter som fastställts i ett beslut av regionförvaltningsverket som är i kraft inom kommunens område.

Enligt 2 momentet i den aktuella paragrafen kan ett beslut enligt 1 momentet fattas om incidensen av bekräftade smittfall inom sjukvårdsdistriktets område under de senaste 14 dagar för vilka information finns att tillgå är minst 25 per 100 000 invånare och det inom kommunens eller sjukvårdsdistriktets område konstateras sjukdomskluster vars smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för spridning av nya smittor inom området.

I 3 momentet i den aktuella paragrafen sägs det att i 1 momentet avsedda utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse är

- 1) utrymmen inomhus som används för samtidig vistelse av fler än 10 kunder eller deltagare,
- 2) med avseende på område och funktion avgränsade utrymmen utomhus som används för syften som riktar sig till fler än 50 kunder eller deltagare samtidigt och för vars användning för verksamheten i fråga verksamhetsarrangören ansvarar vid en viss tidpunkt,

- 3) lokaler som används för verksamhet som avses i 58 g 4 mom. oberoende av antalet kunder eller deltagare i verksamheten.

Enligt 4 momentet i den aktuella paragrafen avses med närkontakt att människor

- 1) vistas ansikte mot ansikte eller i samma utrymme på mindre än två meters avstånd från varandra i mer än 15 minuter, eller
- 2) har fysisk kontakt med varandra.

Enligt 5 momentet i paragrafen förpliktar ett beslut som avses i 1 momentet följande aktörer som disponerar över utrymmena och använder dem i sin verksamhet:

- 1) privata sammanslutningar, stiftelser och andra juridiska personer, dock inte de utövare av förplägnadsverksamhet som avses i 1 § 2 momentet 6 punkten i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet och i motsvarande lagstiftning i landskapet Åland,
- 2) enskilda näringsidkare,
- 3) kommuner och samkommuner,
- 4) religionssamfund,
- 5) offentligrättsliga inrättningar.

Enligt 6-7 momenten i paragrafen tillämpas ett beslut som avses i 1 momentet dock inte på läroanstaltens verksamhet, småbarnspedagogik, professionell idrott eller verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet. Ett beslut som avses i 1 momentet får inte heller hindra rätten till lagstadgade tjänster eller rätten att få sin sak behandlad av en behörig myndighet eller hindra en tjänsteman eller tjänsteinnehavare från att sköta sina tjänsteåligganden.

Enligt 8 momentet i den aktuella paragrafen får ett beslut som avses i 1 momentet fattas för högst en månad åt gången. Beslutet ska omedelbart upphävas om de kriterier som anges i paragrafen inte längre uppfylls.

Enligt 58 h § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar ska, om det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar eller regionförvaltningsverket har fattat ett beslut som avses i 58 d § 1 momentet, den aktör som disponerar över utrymmen avsedda för kunder eller deltagare och den aktör som använder utrymmena i sin verksamhet utarbeta en skriftlig plan för hur aktören fullgör de skyldigheter och iakttar de begränsningar som fastställts i beslutet. Enligt 3 momentet i den aktuella paragrafen ska planen på begäran visas för kommunen och regionförvaltningsverket. Planen, med undantag för personuppgifter som ingår i den, ska hållas framlagd i utrymmet för kunderna och dem som deltar i verksamheten. I paragrafens 4 moment anges det att närmare bestämmelser om innehållet i och utarbetandet av den plan som avses i denna paragraf får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 59 a § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar övervakar regionförvaltningsverket och kommunen inom sina verksamhetsområden fullgörandet av de skyldigheter och iakttagandet av de begränsningar som det föreskrivs om i 58 §, 58 c § 1 och 2 momentet, 58 d och 58 g §

samt 58 h § 1 momentet samt iakttagandet av beslut som gäller dessa. I 59 b § i lagen om smittsamma sjukdomar föreskrivs om inspektioner som görs för att genomföra övervakningen och i 59 c § om behörigheten att meddela förelägganden och tvångsmedel.

Enligt 1 § 1 momentet 14 punkten i statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar är infektionen som orsakas av den nya typen av coronavirus en allmänfarlig smittsam sjukdom.

Förarbetet till lagen

Enligt specialmotiveringarna i regeringens proposition (245/2020) gällande 58 d § i lagen om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar bestäms basen för regionförvaltningsverkets och kommunens prövning enligt THL:s data och anvisningar med beaktande av den noggrannare områdesbild sjukvårdsdistriktet skapar och andra regionala åtgärder. Besluten ska motiveras med regionala behov, och de ska innehålla en helhetsbedömning av åtgärdernas epidemiologiska och samhällsliga konsekvenser. Enligt propositionen är syftet utöver att hindra spridningen av coronavirussmitta att ur näringsidkarens perspektiv iaktta den förvaltningsrättsliga principen om minsta olägenhet, och de metoder som medför fler skyldigheter för näringsidkarna ska komma i sista hand.

Riksdagens social- och hälsovårdsutskott betonar i betänkandet (ShUB 1/2021 rd) med anledning av propositionen att utgångspunkten för lagförslaget är att de åtgärder som behövs i de olika verksamheterna i första hand ska vidtas med stöd av 58 c och 58 d §. Först om dessa och andra vidtagna åtgärder inte räcker till, kan bestämmelserna i 58 g § tillämpas.

Det epidemiologiska läget i sjukvårdsdistriktet och erhållen sakkunnigbedömning

Regionförvaltningsverket har 13.8.2021 fått en sakkunnigbedömning av Satakunta sjukvårdsdistrikt om huruvida förutsättningarna för ett beslut enligt paragraf 58 och 58 d i lagen om smittsamma sjukdomar uppfylls i sjukvårdsdistriktet. Enligt sjukvårdsdistriktets bedömning var incidensen 124,9 under tiden 28.7–10.8.2021. Läget är sämst i Raumo, men har också snabbt försämrats i kommunerna i södra Satakunta (Eura, Euraåminne, Vittis, Kumo och Säskylä).

För tillfället sprids smittorna inte bara inom familjer och på arbetsplatser, utan också i publika evenemang och nattlivet. I publika evenemang kan exponeringarna bli omfattande och då hotar epidemin att kraftigt accelerera. Åtgärderna bör därför riktas mot publika evenemang där mycket folk samlas och där det inte går att undvika närkontakt.

Enligt bedömningen förekommer det i hela landskapet sådana smittkluster vars smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt. Förra veckan kunde smittkällan spåras i ungefär 80 procent av fallen, men under den gångna veckan har fallen med okänd smittkälla ökat särskilt i södra Satakunta. Mer än 80 % av smittfallen är koncentrerade till dessa kommuner.

Enligt sjukvårdsdistriktets bedömning medför detta en betydande risk för spridning av nya smittor inom sjukvårdsdistriktets område. Även primärvården är mycket belastad av smittspårning, provtagning och vaccinering, till och med till den grad att vården av andra sjukdomar riskerar att försämrans avsevärt på grund av pandemihanteringen.

Enligt sjukvårdsdistriktets bedömning är det uppenbart att de redan vidtagna åtgärderna inte är tillräckliga och att ett beslut enligt 58 § och 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar är

nödvändigt på det sätt som avses i lagen för att förhindra spridningen av covid-19 i ovan nämnda kommuner. Sjukvårdsdistriktet anser att smittorna för tillfället sprids inte bara inom familjer och på arbetsplatser, utan också i publika evenemang och nattlivet. I publika evenemang kan exponeringarna bli omfattande och då hotar epidemin att kraftigt accelerera. Åtgärderna bör därför riktas mot publika evenemang där mycket folk samlas och där det inte går att undvika närkontakt.

Uppfyllandet av de lagstadgade förutsättningarna för beslutet

58 § i lagen om smittsamma sjukdomar reglerar bland annat förbudet mot allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Enligt paragrafen förutsätts det att en allmänfarlig smittsam sjukdom som orsakar stor risk för smitta har konstaterats. Dessutom ska åtgärden vara nödvändig för att förhindra spridningen av en allmänfarlig sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig sjukdom. Regionförvaltningsverket konstaterar att covid-19 uppfyller definitionen av en allmänfarlig sjukdom som orsakar omfattande smittorisk i enlighet med 1 § i förordningen om smittsamma sjukdomar. Enligt utlåtandet från Satakunta sjukvårdsdistrikt är det nödvändigt att begränsa offentliga tillställningar för att förhindra att smittan sprids. Enligt regionförvaltningsverkets uppfattning motsvarar allmänna sammankomster offentliga tillställningar när det gäller spridningen av en smittsam sjukdom.

Enligt 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar är alla offentliga och privata fysiska och juridiska personer, med undantag för privatpersoner, aktörer när de ordnar verksamhet i lokaler som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse under de förutsättningar som anges närmare i paragrafen. Offentliga tillställningar och allmänna sammankomster enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar kan ordnas av antingen en fysisk eller en juridisk person. Offentliga tillställningar och allmänna sammankomster ordnas i sådana öppna eller avgränsade inomhus- eller utomhusutrymmen som avses i 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar. Därför är 58 § och 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar överlappande till viss del då en fysisk person som näringsidkare (alltså någon annan än en privatperson) eller en juridisk person ordnar en offentlig tillställning eller en allmän sammankomst. I sådana fall ska även de i 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar angivna förutsättningarna för antalet personer uppfyllas.

Det här föreläggandet regleras av både 58 § och 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar av ovan nämnda skäl. För det första föreskrivs i 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar att förutsättningarna för att begränsa allmänna sammankomster och offentliga tillställningar är att en allmänfarlig smittsam sjukdom som medför stor risk för smitta har konstaterats och att en begränsning är nödvändig för att förhindra att en allmänfarlig smittsam sjukdom sprids. Båda förutsättningarna uppfylls utifrån sjukvårdsdistriktets sakkunnigbedömning.

För det andra reglerar 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar det föreläggande som nu meddelas och förutsättningarna för det. I 58 d § 1–2 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar föreskrivs det om tre förutsättningar för beslutet: nödvändighet, incidens och smittkedjor.

Först behandlas nödvändigheten enligt 58 d § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar. Det är uppenbart att de åtgärder som avses i 58 c § i lagen om smittsamma sjukdomar och andra redan vidtagna åtgärder inte är tillräckliga på basis av sjukvårdsdistriktets sakkunnigutlåtande. Regionförvaltningsverket anser att det för att förhindra att covid-19-epidemin sprids är nödvändigt att i enlighet med sjukvårdsdistriktets utlåtande meddela ett föreläggande enligt 58 och 58

d § i lagen om smittsamma sjukdomar beträffande offentliga tillställningar. Regionförvaltningsverket konstaterar att beträffande spridningen av den smittsamma sjukdomen covid-19 motsvarar en allmän sammankomst en offentlig tillställning. Enligt regionförvaltningsverkets uppfattning är det alltså skäl att rikta begränsningen till allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Däremot finns det inga grunder för att begränsa andra objekt som omfattas av regionförvaltningsverkets behörighet, eftersom man enligt sjukvårdsdistriktets utlåtande inte på samma sätt har observerat smittspridning i dem. Statsrådet har enligt 58 a § i lagen om smittsamma sjukdomar behörighet att begränsa förplägnadsrörelsers verksamhet.

Regionförvaltningsverket anser också att de övriga förutsättningarna enligt 58 d § 2 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar uppfylls. Enligt 58 d § 2 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar ska incidensen av bekräftade smittfall inom sjukvårdsdistriktets område under de senaste 14 dagar för vilka information finns att tillgå vara minst 25 per 100 000 invånare.

Enligt Satakunta sjukvårdsdistrikt har incidensen ökat betydligt och uppgår enligt utlåtandet den 13 augusti 2021 till 124,9 per hundrausen invånare över de två föregående veckorna. En annan förutsättning enligt 58 d § 2 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar är att man inom kommunen eller sjukvårdsdistriktet konstaterar smittkluster, vilkas smittkedjor inte går att spåra på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för att nya infektioner sprids inom området. Enligt Satakunta sjukvårdsdistrikt konstateras det i vissa områden i sjukvårdsdistriktet smittkluster vars smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt eller som det tar mycket lång tid att utreda. Enligt sjukvårdsdistriktet utgör de en betydande risk för att nya infektioner ska spridas i området. Eftersom södra Satakunta utgör ett enhetligt pendlings- och ekonomiområde är risken betydande i hela området. Båda förutsättningarna enligt 58 d § 2 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar uppfylls på det sätt som beskrivs ovan.

I detta fall tillämpas alltså enligt regionförvaltningsverkets uppfattning båda bestämmelserna samtidigt när näringsidkare och privata juridiska personer ordnar offentliga tillställningar och allmänna sammankomster. Detta leder till en situation där regionförvaltningsverket på grund av principen om ändamålsenlighet i 6 § i förvaltningslagen och den minsta möjliga begränsningen av näringsfriheten enligt 18 § i grundlagen har kommit fram till en lösning där näringsidkare och privata juridiska personer får ordna offentliga tillställningar och allmänna sammankomster förutsatt att begränsningarna enligt 58 d § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar iakttas.

Utrymmen som omfattas av beslutet

Beslutet begränsas till offentliga tillställningar och allmänna sammankomster enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar, som ordnas av näringsidkare och privata juridiska personer för begränsat antal deltagare eller kunder enligt 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar. Beslutet gäller inte utrymmen inomhus eller utomhus som används för andra ändamål enligt 58 § eller 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar. Begränsningen grundar sig på sjukvårdsdistriktets utlåtande enligt vilket smittor har spridits vid de aktuella tillställningarna.

Detta föreläggande gäller utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse. I 1 momentet avsedda utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse är:

- 1) utrymmen inomhus som används för samtidig vistelse av fler än 10 kunder eller deltagare,

- 2) utrymmen utomhus som är avgränsade med avseende på område och funktion och som används för syften som riktar sig till fler än 50 kunder eller deltagare samtidigt och för vars användning för verksamheten i fråga verksamhetsarrangören ansvarar vid en viss tidpunkt.

Aktörer som disponerar över utrymmen och som använder utrymmena som omfattas av beslutet

Ett beslut som avses i 1 momentet förpliktar följande aktörer som disponerar över utrymmena och använder dem i sin verksamhet:

- 1) privata sammanslutningar, stiftelser och andra juridiska personer, dock inte de utövare av förplägnadsverksamhet som avses i 1 § 2 momentet 6 punkten i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet eller i motsvarande lagstiftning i landskapet Åland,
- 2) enskilda näringsidkare,

Beslutet tillämpas dock inte på läroanstalters verksamhet, småbarnspedagogik, professionell idrott eller verksamhet som hör till privat- eller familjelivet.

Ett beslut som avses i 1 momentet får inte hindra rätten till lagstadgade tjänster eller rätten att få sin sak behandlad av en behörig myndighet eller hindra en tjänsteman eller tjänsteinnehavare från att sköta sina tjänsteåligganden.

Undvikande av närkontakt

Användningen av de utrymmen som beslutet gäller måste ordnas på så sätt att kunder och de som deltar i verksamheten samt sällskap i realiteten kan undvika närkontakt med varandra.

Med närkontakt avses att människor

- 1) vistas i samma utrymme inomhus på mindre än två meters avstånd från varandra i mer än 15 minuter, eller
- 2) har fysisk kontakt med varandra.

Hur närkontakt kan undvikas

Aktören kan fullgöra sin skyldighet

- genom att begränsa antalet kunder,
- genom att arrangera kundplatserna eller lokalerna eller
- på något annat sätt som beaktar verksamhetens särdrag.

Slutsats

Statsrådet rekommenderar i sitt principbeslut 23.10.2020 att regionala begränsningsåtgärder och rekommendationer som grundar sig på förebyggandet av spridning av smittsamma sjukdomar samt annan informationsstyrning inriktas proaktivt och effektivt på det sätt som lagen förutsätter. De åtgärder som ska vidtas ska sättas i en ändamålsenlig ordning utgående från den

regionala epidemiologiska situationen och de praktiska möjligheterna att genomföra åtgärderna. Besluten ska i enlighet med de regionala myndigheternas prövning basera sig på vad som är mest effektivt och proportionerligt utifrån den regionala epidemiologiska lägesbilden, den allmänna och regionala sakkunniginformationen om smittkällorna och smittrisken samt andra tillgängliga uppgifter.

En regionalt, lokalt och tidsmässigt inriktad, men omfattande och ömsesidigt stödjande användning av olika åtgärder skapar som helhet de bästa förutsättningarna för regionerna att bekämpa spridningen av epidemin. Exakta och tillfälliga åtgärder som i betydande grad begränsar verksamheten men är mer begränsade kan vara motiverade i situationer där epidemin snabbt försämras.

Enligt handlingsplanen för hybridstrategin måste man reagera snabbt och proaktivt på försämringen av epidemiläget genom att införa effektiva och epidemiologiskt ändamålsenliga åtgärder. Bekämpnings- och begränsningsåtgärderna på regional nivå är av central betydelse för att förhindra smittspridningen och sätta stopp för försämringen av läget. När det regionala läget bedöms måste också de omkringliggande områdenas och det nationella läget beaktas. Restriktionerna får inte heller avvecklas för tidigt, utan rekommendationerna och begränsningsåtgärderna ska lättas efter noga övervägande så att nya smittkluster inte uppstår.

Med beaktande av sjukvårdsdistriktets sakkunnigutredning och ovan nämnda motiveringar anser regionförvaltningsverket att det för att förhindra spridning av den smittsamma sjukdomen är nödvändigt att meddela ett föreläggande enligt 58 § och 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar för de nämnda kommunerna i Satakunta samt ålägga enskilda näringsidkare och privata juridiska personer att ordna användningen av sådana utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse så att kunder, de som deltar i verksamheten och sällskap i realiteten kan undvika närkontakt med varandra.

Aktören kan fullgöra sin skyldighet genom att begränsa antalet kunder, genom att arrangera kundplatserna eller lokalerna eller på något annat sätt som beaktar verksamhetens särdrag.

De i detta beslut avsedda utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse är följande utrymmen som används för offentliga tillställningar eller allmänna sammankomster:

- 1) utrymmen inomhus som används för samtidig vistelse av fler än 10 kunder eller deltagare,
- 2) med avseende på område och funktion avgränsade utrymmen utomhus som används för syften som riktar sig till fler än 50 kunder eller deltagare samtidigt och för vars användning för verksamheten i fråga verksamhetsarrangören ansvarar vid en viss tidpunkt.

I det här beslutet avses med närkontakt att människor

- 1) vistas i samma utrymme inomhus på mindre än två meters avstånd från varandra i mer än 15 minuter eller
- 2) har fysisk kontakt med varandra.

Beslutet förpliktar följande aktörer som disponerar över utrymmena och använder dem i sin verksamhet:

- 1) privata sammanslutningar, stiftelser och andra juridiska personer, dock inte de utövare av förplägnadsverksamhet som avses i 1 § 2 momentet 6 punkten i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet och i motsvarande lagstiftning i landskapet Åland,
- 2) enskilda näringsidkare,

Beslutet tillämpas inte på läroanstalters verksamhet, småbarnspedagogik, professionell idrott eller verksamhet som hör till privat- eller familjelivet. Beslutet får inte heller hindra rätten till lagstadgade tjänster eller rätten att få sin sak behandlad av en behörig myndighet eller hindra en tjänsteman eller tjänsteinnehavare från att sköta sina tjänsteåligganden

Upprättande av en plan enligt 58 h § i smittskyddslagen

Aktörer som avses i det här beslutet ska dessutom beakta skyldigheten enligt 58 h § att utarbeta en skriftlig plan för hur de fullgör de skyldigheter och iakttar de begränsningar som fastställs i beslutet. Om det inte är möjligt att ordna verksamheten i enlighet med det som förutsätts i det här beslutet kan kund- och deltagarutrymmena inte användas i sådana situationer som anges i beslutet.

Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finlands beslut baserar sig på Satakunta sjukvårdsdistrikts sakkunnigbedömning och på den nuvarande helhetsbedömningen av den regionala situationen, där man har bedömt de regionala faktiska konsekvenserna av covid-19 för folkhälsan och utöver Institutet för hälsa och välfärds sakkunskap även har beaktat de regionala myndigheternas synpunkter samt social- och hälsovårdsministeriets styrning om restriktionernas nödvändighet.

Vid prövningen av åtgärderna har man också beaktat att beslutet har konsekvenser för samhället, ekonomin, näringslivet och grundläggande fri- och rättigheter. En näringsidkare kan för att fullgöra skyldigheterna enligt beslutet till exempel vara tvungen att begränsa antalet kunder, vilket kan leda till inkomstförlust och försämra verksamhetens lönsamhet och därigenom också påverka sysselsättningen. Med det här beslutet begränsas verksamheten dock endast till den del det är nödvändigt tanke på att det epidemiologiska läget i distriktet är accelererande och osäkert.

På basis av det ovan konstaterade är det här beslutet nödvändigt för att förhindra att den smittsamma sjukdomen sprids inom de kommuner i Satakunta som nämns i beslutet. Då beslutet fattades beaktades att begränsningarna inriktas i enlighet med sjukvårdsdistriktets sakkunnigutlåtande på sådana kända smittkällor som omfattas av regionförvaltningsverkets behörighet. Åtgärderna begränsas så att verksamheten kan fortgå om begränsningarna som gäller hälsosäkerheten i det här beslutet iakttas. Enligt regionförvaltningsverkets uppfattning som baserar sig på sjukvårdsdistriktets sakkunnigutlåtande uppfylls inte de nödvändiga kriterierna för åtgärder som skulle gälla offentliga eller andra, privata aktörer och utrymmen enligt 58 § eller 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar. Därför har åtgärderna inte inriktats på andra objekt och aktörer än dem som nämns i det här beslutet.

Regionförvaltningsverkets beslut enligt 58 § och 58 d § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar kan gälla för högst en månad. Om det epidemiologiska läget förändras gör regionförvaltningsverket en ny bedömning av beslutet att begränsa sammankomsterna.

TILLÄMPADE BESTÄMMELSER

Finlands grundlag (731/1999) 18 §
Förvaltningslagen (434/2003) 6 §
Lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) 1 och 8 §
Lagen om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (147/2021) 58 §, 58 c, 58 d, 58 h § och 91 §
Statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar (146/2017) 1 och 5 §
1 § i statsrådets förordning (69/2020) om ändring av 1 § i statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar (146/2017)

SÖKANDE AV ÄNDRING

Enligt 90 § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar får detta beslut överklagas genom besvär hos Åbo förvaltningsdomstol på det sätt som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). En besvärsanvisning är bifogad.

VERKSTÄLLANDE

Med stöd av 91 § 1 mom. i lagen om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar verkställs detta beslut omedelbart trots eventuellt överklagande.

YTTERLIGARE INFORMATION

Ytterligare information i ärendet ges vid behov av direktör Heikki Mäki, tfn 0295 018 094.

Överdirektör Ilkka Horelli

Direktör Heikki Mäki

Beslutet har undertecknats elektroniskt.

BILAGOR

Bilaga 1, undervisnings- och kulturministeriets och Institutet för hälsa och välfärds anvisningar 31.5.2021 för att förhindra coronavirussmitta vid offentliga tillställningar, vid allmänna sammankomster och vid användningen av vissa lokaler.

Bilaga 2, besvärsanvisning

DISTRIBUTION OCH PRESTATIONSavgift

Beslutet delges genom offentlig delgivning

Delgivningen av detta beslut sker genom offentlig delgivning. Beslutet hålls till påseende vid Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland till och med 15.9.2021. Ett meddelande om att beslutet finns till påseende har publicerats i det allmänna datanätet på regionförvaltningsverkets webbsida avi.fi/sv/offentliga-delgivningar.

Delfåendet av beslutet anses ha skett den sjunde dagen efter att ovan nämnda meddelande har publicerats på regionförvaltningsverkets webbplats.

För kännedom Kommunerna och samkommunerna i Satakunta
Satakunta sjukvårdsdistrikt som ombes informera kommunernas läkare som ansvarar för smittsamma sjukdomar om beslutet
Polisinrättningen i Sydvästra Finland
Räddningsverket i Satakunta
Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården
Institutet för hälsa och välfärd
Social- och hälsovårdsministeriet
Undervisnings- och kulturministeriet
Statsrådets kansli, kommunikationsavdelningen
Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
Statskontoret

Avgiftsfritt beslut